

Praktické lékařství je mezi mediky v kurzu. Čím je obor lákavý a jak fungují moderní ordinace?

27.5.2025 - | 1. lékařská fakulta UK

Všeobecnému praktickému lékařství se v České republice daří. Praktikům rostou kompetence a obor patří mezi studenty a studentkami medicíny k nejčastěji zvažovaným specializacím. Pro mediky je praktické lékařství atraktivní z řady důvodů - kromě kompetencí roste také prestiž oboru, který ale zároveň umožňuje dobře skloubit profesní a osobní život. Významný podíl na popularitě praktického lékařství má jeho rozvoj v akademické sféře - ve výuce i ve vědě. Ústav všeobecného lékařství 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy zaujímá v této oblasti vůdčí roli a udává směr.

Na 1. lékařské fakultě si obor všeobecné praktické lékařství vybralo v uplynulém roce 24 čerstvých absolventů, kteří tvoří takřka 10 procent jejích absolventů všeobecného lékařství. Na fakultě se tak obor řadí mezi nejžádanější. Čerstvých absolventů ze všech lékařských fakult, kteří v roce 2024 vstoupili do specializačního vzdělávání pro tento obor, bylo dle údajů Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ) zhruba 110. Fakulta je tak významným „dodavatelem“ budoucích praktiků. Celkově vstoupilo v minulém roce do specializačního vzdělávání v oboru všeobecné praktické lékařství více než 300 lékařů. Jak totiž sdělila vedoucí Katedry všeobecného praktického lékařství IPVZ dr. Ludmila Bezdíčková, do oboru přichází také velké množství školenců, kteří absolvovali základní interní kmen nebo kteří již atestovali z vnitřního lékařství, anesteticko-resuscitační medicíny nebo urgentní medicíny. Část z nich také tvoří ženy po rodičovské dovolené, které absolvovaly rok praxe pod zařazením v jiném oboru.

Světoví rekordmani

Faktorů, které se na velkém zájmu o všeobecné praktické lékařství podílí, je celá řada. Předseda spolku Mladí praktici dr. Vojtěch Mucha poukazuje v první řadě na medicínské aspekty: „Jedná se o velmi rychle se rozvíjející obor, který nabírá na důležitosti. Výrazně se rozšiřují diagnosticko-terapeutické možnosti praktického lékaře, což dává profesi větší odbornou pestrost a autonomii. Možnosti využívat moderní technologie z oblasti telemedicíny, elektronické dokumentace nebo diagnostických přístrojů rovněž přispívají k atraktivitě oboru,“ shrnuje dr. Mucha, který kromě své praxe a spolku Mladí praktici působí také v Ústavu všeobecného lékařství na 1. lékařské fakultě. Právě setrvalý nárůst kompetencí praktických lékařů v průběhu posledních let, který se týká také oprávnění předepisovat specializovaná léčiva, představuje jeden z nejvýznamnějších trendů. V současnosti mohou praktici ve svých ordinacích například vyšetřovat ultrazvukem, provádět denzitometrii, dispenzarizovat pacienty s kardiometabolickými onemocněními, s osteoporózou či demencí. Praktičtí lékaři mají v kompetencích celou řadu screeningových programů, jako je například screening kolorektálního karcinomu, screening karcinomu prostaty, screening karcinomu plic, screening abdominálního aneuryzmatu aorty nebo screeniny již zmiňované osteoporózy a demence. Screeningových programů rapidně přibývá. Jak podotýká dr. Mucha, čeští praktici se stávají „světovými rekordmany“ v počtu prováděných screeningů.

Podle jeho předchůdkyně v roli předsedkyně Mladých praktiků dr. Markéty Pfeiferové z Ústavu všeobecného lékařství 1. LF UK se i díky tomu mění role praktických lékařů: „Místo pasivního ‚hašení požárů‘ je kladen čím dál větší důraz na prevenci, screeniny a změny životního stylu. Praktici se stávají ‚kouči zdraví‘ a partnery pacientů,“ konstatuje dr. Pfeiferová.

Praktici se navíc shodují, že kromě aktuálních medicínských změn patří mezi výhody oboru také jeho tradičně komplexní přístup k pacientovi. Praktický lékař své pacienty zná dlouhodobě, zabývá se jeho celým biopsychosociálním stavem a často pečuje o celé rodiny – v řadě zemí se ostatně používá termín „family medicine“. Praktické lékařství ovšem v současnosti láká mediky a absolventy patrně také ještě ze zcela jiných důvodů, než jsou medicínské a kompetenční. Dr. Markéta Pfeiferová se domnívá, že za vysokým zájmem o obor stojí změna hodnot a uvažování mladých lékařů: „Praktické lékařství nabízí relativně stabilní pracovní dobu a dobré možnosti skloubení osobního a profesního života, což je dnes pro mnoho mladých lidí zásadní a z dotazníkových šetření mezi mladými lékaři to jasně vyplývá. Praktický lékař má poměrně velkou míru samostatnosti, může si organizovat práci podle sebe, často má vlastní ordinaci a tým.“

Luxusní výuka

Zásadním faktorem pro pozitivní trend v počtech praktických lékařů je jejich vzdělávání v širokém slova smyslu. Na jedné straně funguje od roku 2009 systém rezidenčních míst pro specializační vzdělávání, která jsou dotována státem a kterých je v současnosti 140. Vzdělávání ve všeobecném praktickém lékařství je navíc ze všech specializačních oborů nejkratší, což umožňuje rychlejší nástup do praxe.

Významnou roli v nárůstu popularity oboru ovšem sehrál také rozvoj praktického lékařství na lékařských fakultách. Podle přednosta Ústavu všeobecného lékařství 1. LF UK dr. Norberta Krále je prokázáno, že zájem mediků o obor zvyšuje kvalitní výuka a kontakt s praxí. Ústav všeobecného lékařství 1. LF UK se v tomto ohledu stal příkladem pro ostatní.

„Fakulta spolupracuje se širokou sítí školicích praktických lékařů, kteří pro studenty zajišťují v šestém ročníku 14denní stáž ve svých ordinacích, kdy na jednoho studenta připadá jeden školitel. Takový poměr lze považovat v kontextu pregraduální výuky za ‚luxusní‘ a studenti díky tomu mohou praxi skutečně poznat. Ústav navíc s ohledem na současné medicínské trendy zavádí inovativní výuku, využívá simulační medicínu, nabízí videokazuistické semináře nebo semináře zaměřené na využití ultrazvuku v primární péči,“ přibližuje dr. Král.

Moderní lékařská disciplína

Jeho předchůdce v pozici přednosta ústavu doc. Bohumil Seifert pak zdůrazňuje, že nejde jen o výuku, ale také vědeckovýzkumnou a publikační činnost, díky které studenti mohou vnímat obor se všemi atributy moderní lékařské disciplíny. „V anglosaských zemích, Holandsku, Skandinávii a dnes zejména v Asii se do výzkumu v primární péči investují obrovské prostředky. Naše pracoviště mělo rovněž možnost se v posledních letech díky zázemí fakulty zapojit do několika výjimečných projektů a stát se součástí konsorcií prestižních evropských pracovišť. Našimi nejsilnějšími tématy jsou kardiometabolická prevence, screening nádorů, kvalita péče a epidemiologické studie,“ vypočítává doc. Seifert s tím, že ústav pro svoji výzkumnou činnost získal řadu grantů, včetně grantu Agentury pro zdravotnický výzkum, a v současnosti spolupracuje také na mezinárodním projektu OECD zaměřeném na očekávání a potřeby pacientů.

Sdružené praxe nabývají na významu

Emeritní přednosta Ústavu všeobecného lékařství doc. Seifert upozorňuje, že před primární péčí stojí v dnešní době obrovská výzva v podobě stárnutí populace a chronické multimorbidity – současného výskytu většího počtu chronických onemocnění. „Ani tak hustá síť ambulantních specialistů, jako je u nás, není schopna všechny chroniky opečovat. Pokud ano, pacient je léčen s každou diagnózou u jiného specialisty. Koordinační role praktického lékaře nikdy nebyla tak naléhavá,“ podotýká doc.

Seifert. Nárůst kompetencí praktiků se ovšem pojí se stále větší organizační a manažerskou zátěží. Zvládnout ji v modelu jeden lékař a jedna sestra, který u nás stále dominuje, se stává obtížné. „Už během covidu se ukázalo, že ‚singl praxe‘ mají nižší funkcionalitu a že nestíhají. Stejně jako v zahraničí se proto i u nás objevuje trend sdružování praxí. Navíc ‚work-life balance‘ je filozofií mladých lidí, kteří se dnes nechají často raději zaměstnat, než by na sebe vzali všechny nároky vedení ordinace,“ soudí doc. Seifert.

Trend sdružených praxí, které jsou v některých západních zemích naprostým standardem, nabývá na významu i v České republice. Pozitivní dopady pocítují ve finále hlavně pacienti – rozšiřují se ordinační hodiny a péče praktiků může být komplexnější. Role praktiků je a měla by být ve zdravotnictví

v dnešní době zásadní a jejich prestiž by tomu měla odpovídat. Česká republika má v tomto ohledu i díky vzdělávání a nárůstu kompetencí praktiků nakročeno správným směrem, jak nakonec naznačuje dr. Vojtěch Mucha: „V mnoha západních zemích je praktické lékařství páteří systému zdravotní péče.

U nás jsme zatím svědky procesu, kdy se z obvodáků pomalu stávají sebevědomí praktičtí lékaři, na kterých by měl stát celý systém zdravotní péče.“

<https://www.lf1.cuni.cz/prakticke-lekarstvi-je-mezi-mediky-v-kurzu-cim-je-obor-lakavy-a-jak-funguji-mo-derni-ordinace>